A makói József Attila Városi Könyvtár és Múzeum

2023. évi munkajelentése

Készítette:

Szikszai Zsuzsanna- igazgató, néprajzkutató

Makó, 2024. március

1.Bevezető:

Hihetetlen év van mögöttünk, eddigi szakmai pályánk egyik legnagyobb, legszebb, legmegtisztelőbb kiállítását alkothattuk meg 2023-ban. József Attila makói éveiről, 44 év után újra fogalmazva, új köntösben! Köszönet a GÉNIUSZ PROGRAMNAK!

„Emberek, magyarok,
íme a költő, aki indul
magasba és mélybe:
József Attila, szeressétek
és fogjátok pártját neki!”

Így ajánlotta Juhász Gyula a 17 éves költő első, *Szépség koldusa* című első verses kötetét az olvasóknak – ebből, az előszóban szereplő ajánlásból kölcsönözte a kiállítás is a címét. A Szegeden élő Juhász Gyula ismerte fel ugyanis József Attila költői tehetségét és mellé állt. A 2023-as esztendőnket ez a kiállítás és ez az idézet jellemezi a legjobban. **Célunk:** Értéket teremteni nehéz időkben! Nagy kihívás volt, de azt gondolom minden akadályt legyőztünk, minden utunkba eső akadályt lebontottunk és a végén valódi **ÉRTÉKET TEREMTETTÜNK!**

Nem mindennapi évet tudhatunk magunk mögött, ismét. Energiaválság, háború, bezárás, online tárlatok stb. jellemzik az elmúlt évet. Intézményünk történetében sok nehéz évről számolnak be a rég múlt jelentései, de ekkora zárlatról, energiaváláságról még egy sem tudósított. Sokat tanultunk, fejlődtünk, rugalmasan alkalmazkodtunk a kialakult helyzethez. Az 2022-es esztendő a nehézségek ellenére eseményekben, támogatásokban, szakmai eredményekben bővelkedő év volt. Megnyertük támogatónknak az **NKA GÉNIUSZ PROGRAM**-ját, amely **20 000 000 ft** támogatást nyújtott az intézményünknek, hogy megújuljon 44 év után a József Attila kiállítás.

II. Emberek, íme a költő!”- József Attila makói évei című új időszaki kiállítás

Makó Város Önkormányzatának fenntartásában működő József Attila Múzeum pályázatot nyújtott be, „Emberek, íme a költő!”- József Attila makói évei címmel, egy új időszaki kiállítás megvalósítására, **A Nemzeti Kulturális Alap** Magyar Géniusz Program Ideiglenes Kollégiumához. A kollégium 20 000 000 Ft támogatásban részesítette az intézményünket.

Az előkészítő munkálatok már elindultak 2022 áprilisában. Sajnos az energiaválság miatta a kiállítási helyszínt módosítanunk kellett. (A fenntartó visszavonta az épületfelújítására a támogatást, és nem szerettük volna egy lepusztult épületben felépíteni az új kiállítást.) Az eredetileg az Espersit-házba tervezett tárlatot, át kellett hozzuk a múzeum főépületének időszaki kiállító termébe. Az előkészületi, tervezői munkák, koncepció finomításai 2022. december végéig tartottak. Majd az újévben a forgatókönyv véglegesítése, és az időszaki terem alkalmassá tétele zajlott. (kartonfalak felállítása, festés, dobogók elhelyezése.) Majd a nyomdai, tartalomfejlesztési munkálatok folytak. 2023. március 31-én nyitottuk meg az új kiállításunkat.

A kiállítás rövid ismertetője:

József Attila, 1920 október elsején érkezett Makóra. Tanulmányait a gimnázium V. osztályával folytatta, ehhez különbözeti vizsgát kellett tennie. Előkészítő tanárával, Galamb Ödönnel, aki kollégiumi nevelője is volt, közelebbi, atyai baráti kapcsolatba került. A versek írása 1921-től válik folyamatossá. Az 1921-1922-es, VI. gimnáziumi tanévben már az osztályelsőségért versengett, s az önképzőkörben is sikeresen tevékenykedett. A tanév második felében iskolai lapot akart alapítani, de nem kapott rá engedélyt. Ekkor a helyi újságoknál próbálkozott versei megjelentetésével - egyelőre sikertelenül. 1922 tavaszán figyelt föl a tehetséges diákra a makói értelmiségi elit: egy radikális-köztársasági beállítottságú baráti kör. Legközelebb Espersit Jánoshoz került, a baloldali, művészet- és irodalombarát, mecénáskodó ügyvédhez, akinek lakása egyik központja volt a makói, szegedi íróknak, művészeknek. Itt mutatták be József Attilát Juhász Gyulának, egyik makói látogatása során. Az 1922-es év más szempontból is fontos József Attila életében, megjelenik első verses kötete a Szépség koldusa című, melynek előszavát, Juhász Gyula írja. Makói évei 1923-ban véget érnek, az érettségi vizsgáját már Budapesten teszi le. De a barátságok nem szakadnak meg, József Attila még több alkalommal visszatér a Maros-menti Konstantinápolyba, ahogy egyik levelében nevezte városunkat.

A kiállítás a következő tartalmi elemekből áll:

A több tematikus részből álló tárlat minden egyes eleme egy József Attila által írt versrészletből vagy a levelezésből kiemelt egy-egy mondattal kezdődik. A kronológiát, az időrendet egy idősík segítségével jelezzük, amely mindig a kiállítás tetején lesz látható. Ezeken megjelennek országunk és városunk fontosabb eseményei, személyiségei.

Egy magyar kisváros európai rangú látványossága

E sorban Bálint Sándor, a „legszögedibb szögedi” néprajztudós vetette papírra József Attiláról alkotott gondolatait és valóban: a József Attila Városi Könyvtár és Múzeumban megnyílt „*Emberek, magyarok, íme a költő*…” című időszaki, irodalomtörténeti tárlat nem csak a 21. század embere elvárásainak felel meg, de jelentősége is európai szintű.

József Attila, 1920. október elsején érkezett Makóra. Tanulmányait a gimnázium V. osztályával folytatta, ehhez különbözeti vizsgát kellett tennie. Előkészítő tanárával, Galamb Ödönnel, aki kollégiumi nevelője is volt, közelebbi, atyai baráti kapcsolatba került. Az 1921-1922-es, VI. gimnáziumi tanévben már az osztályelsőségért versengett, s az önképzőkörben is sikeresen tevékenykedett. Ekkor a helyi újságoknál próbálkozott versei megjelentetésével - egyelőre sikertelenül. 1922 tavaszán figyelt föl a tehetséges diákra a makói értelmiségi elit: egy radikális-köztársasági beállítottságú baráti kör. Legközelebb Espersit Jánoshoz került, a baloldali, művészet- és irodalombarát, mecénáskodó ügyvédhez, akinek lakása egyik központja volt a makói, szegedi írók, művészek összejöveteinek. Itt mutatták be József Attilát Juhász Gyulának, egyik makói látogatása során. Az 1922-es év más szempontból is fontos József Attila életében, megjelenik első verses kötete a *Szépség koldusa* című, melynek előszavát, Juhász Gyula írja. József Attila makói évei 1923-ban végett érnek, az érettségi vizsgáját már Budapesten teszi le. De a barátságok nem szakadnak meg, József Attila még több alkalommal visszatér a Maros-menti Konstantinápolyba, ahogy egyik levelében nevezte városunkat.

A tárlat József Attila életének meghatározó, Makón töltött három éve történéseit és a költővé válás útját mutatja be. Végig járva a kiállítást olyan kérdésekre kaphatunk választ: Milyen volt a 20. század elején egy serdülő élete? Milyen problémákkal küzdött az árva fiatal gyermek? Milyen hasonlóságokat tudnak találni a mai diákok, fiatalok József Attila diákéletével? Nagy hangsúllyal jelenek meg azok a makói értelmiségi férfiak (Espersit János, Kesztner Zoltán, Könyves-KolonicsJános), a nagyszerű pedagógusok (Epejessy Kálmán, Gebe Mihály, Tettamanti Béla) és az ide érkező irodalmárok (Juhász Gyula, Móra Ferenc), képzőművészek (Réti Ödön), a makói újságírók (Saitos Gyula, Bálint Nagy István, Mohos Ágoston, Kemény Sándor) alakjai is, akik támogatták és segítették pályakezdését.

A kiállításban szerepet kap a *Szépség koldusa* kötet keletkezési körülményének története, a fiatal diák Juhász Gyulához kötődő barátsága, és a kötetben szereplő versek. A forgatókönyvből nem hiányozhattak József Attila makói szerelmei, Espesit Caca, Sajtos Valéria, Kató, Gebe Márta, és a hozzájuk írt strófák. A kiállítást a „Legyél Te is József Attila!” feladat zárja: a látogatónak a költő verseiben található szavakból - akár egy puzzle kirakása során - kell verset alkotnia.

A több tematikus részből álló tárlat minden egyes eleme egy József Attila által írt versrészletből vagy a levelezésből kiemelt egy-egy mondattal kezdődik.

TEMATIKUS EGYSÉGEK:

1. **Makóra érkezés**

József Attila 14 éves volt, amikor árván, lázasan. egy bőröndöt helyettesítő vesszőkosárral a településre érkezett. A család úgy döntött, hogy a jó hírű makói gimnáziumban kellene folytatnia tanulmányait, s azért ebben a városban, mert a Szegedi utcában távoli rokonok éltek, akiknek a segítségére számítottak. A gimnáziumban a tanárai hamar felfigyelnek a jó és éles eszű, szorgalmas, tehetséges fiúra. Eperjesi Kálmán volt az osztályfőnöke. Hogy milyen pedagógus volt, az az Attiláról írt jellemzésből (akkor kötelező volt) is látszik: „Tehetséges, kötelességtudó, bátor fellépésű, a versíráshoz nagy hajlama van." Másik két tanárával, Tettamanti Bélával és Galamb Ödönnel is szoros kapcsolatba került, ez utóbbi könyvet is írt az egykori tanítványról.

2. **Internátusi élete:**

„Az internátusban sem fűtenek. Olyan hideg van, hogy a két dézsába, ami a folyosókon van és a reggeli mosdáshoz szükséges vizet tartalmazza: befagyott a víz" – így ír a költő az internátusról, ahol az életet nagyon szigorú házirend szabályozta, az ott élő diákok minden percét felügyelték. Gebe Mihály, az internátus akkori igazgatója, a jóságos, humanista gondolkodású pedagógus volt. Kivételes figyelemmel törődött József Attilával. Emberi és atyai szót először tőle kapott Makón. 1922 tavaszán szeretett bele a DEMKE internátus igazgatója, két lánya közül Mártába, és magányosan, szomorúan, esengve, versekkel udvarolt neki. Mint minden makói szerelme, ez is viszonzatlan maradt.

3. **Gimnáziumi élet…**

„Az osztályunkban most én vagyok a legjobb diák, az első eminens, lévén tiszta egyes kalkulusom. Még tornából is jelesem van, életemben először." A gimnáziumban a tanárai hamar felfigyelnek a jó és éles eszű, szorgalmas, tehetséges fiúra. Többen védő szárnyai alá veszik, az árva fiút az iskolai szünetekben is támogatják.

4. **„Ölelő csöndje néhány öreg háznak…"**

Az öreg barátok közül is elsősorban Espersit János, akinél majd félévig lakott. Úgy került hozzá, hogy öngyilkossági kísérlet miatt (60 aszpirint vett be) Attilának el kellett hagynia az internátust. János bácsi megkérdezte tőle, hová szándékozik költözni, mire a fiatalember gondolkodás nélkül rávágta:

„Ide, János bácsihoz, megleszek az alsó épületben.” Így is történt, Attila napközben az Espersit-ház dolgozószobájában olvasott, verseket skandált, sokszor éjfélig, hajnalig, majd levonult a vendégszobába. A másik nagy pártfogó, Kesztner Zoltánt, a villanytelep igazgatóját, aki szellemes, okos, rendkívül olvasott, bohém ember volt, az utcán is könyvet olvasva közlekedett. Attilának nagyon tetszett ez az életstílus, és sok időt töltött Kesztneréknél. Attila rengeteget tanult a nagy öregektől.

5. Leányszépség dicsérete – makói szerelmei, csalódásai

A már említett Gebe Márta volt az első, akinek rendszeresen küldte hozzá intézett verseit, amelyeket vagy az ajtó alatt csúsztatott be, vagy a Gebe fiúk által juttatott el kiválasztottjának. Espersit János lánya, Caca volt a második. Őt János bácsi így mutatta be Attilának: „Bemutatom a kislányom. Neked pedig a jövendő Petőfi Sándorát.” A Síp utcában a nagyszüleinél lakó csinos Erdei Kató sem hagyta közömbösen a lánglelkű ifjút. Neki a kerítésen át dobálta a papírgalacsinokra írt verseket. Kató néni később elmesélte, hogy egy kalapra való vers gyűlt így össze, de aztán egy komoly udvarló jelentkezett, akinek az volt a kívánsága: égesse el a költeményeket. Attilának volt még egy szerelme, barátjának, Saitos Gyula újságírónak az élettársa, Valéria. A Ria-versek árulkodnak az asszony iránti vonzalmáról. A múzsák közül talán Ria viszonozta legjobban a költő közeledését, bár tudjuk azt is, hogy élettársként jóval kevesebbet engedhetett meg magának, mint egy feleség.

6. „A Parnasszusra is elindultam(!)”

József Attila 1920-ban írja nővérének, Jolánnak, hogy karácsonyra csakis Ady-verseket küldjön. Számára Juhász Gyula és Ady jelentette a magyar költészet csúcsát. 1922 novemberében ezt írja gyámjának, Makai Ödönnek: „A Parnasszusra is elindultam.” Ekkor már szegedi és makói lapok is közlik verseit, kritikáit. A fogadtatás kiváló. A nagy költői indulás 1922 karácsonyán történt. Szegeden megjelent első verseskötete, a Szépség koldusa. Espersiték előfizetési íveket nyomtattak, és előjegyzésben elfogyott a kötet. Azt is tudjuk, hogy ez a könyv nagyobb példányszámban jelent meg, mint a későbbi József Attila-kötetek. Az előszót a mester, Juhász Gyula írta: „Emberek, magyarok, íme a költő, aki elindult magasságba és mélybe, József Attila, szeressétek és fogjátok pártját neki.”

7. „Már, elhagyom e kis vidéki várost…”

A makói időszakban két klasszikus értékű vers keletkezett. Ezek a város irodalomtörténetének legmaradandóbb emlékei. Az egyik a *Megfáradt ember* című. A költeményről Stoll Béla kritikus és filológus megállapította, hogy a legtöbbször jelent meg a költő életében, és Attila későbbi köteteibe

is felvette. Szabolcsi Miklós szerint is ez a vers egy korszakot zár és egy újat nyit. Attila befejezi tanulmányait és elhatározza, Szegeden folytatja az iskolát. El kell hagynia Makót, s ekkor írja az *Elköszönő szelíd szavak* című költeményét, amelyben búcsút vesz öreg barátaitól, szerelmeitől, iskolájától, mindattól, ami a városhoz kötötte.

Ide kellene még néhány információ a tárlat megoldásairól, interaktív eszközök, néhány kiemelt, figyelemfelkeltő tárgy megnevezése!

A tárlatot megalkotók fontos küldetésüknek tartották, hogy az minden korosztályt meg tudjon szólítani, ennek érdekében új tematikákat kínáljon, kiemelt figyelemmel az óvodások, általános iskolások és a középiskolások életkori és ismeretszerzési sajátosságaira. Emellett ügyeltek arra is, hogy a tárlat a különféle fogyatékkal élő társadalmi csoportok, jelen esetben enyhén értelmi fogyatékos és vak gyermekek és fiatalok számára is hozzáférhetővé váljon.

INTERAKTÍV ELEMEK A KIÁLLÍTÁSBAN:

VR- szemüveg a látogatóknak.

Kedves Látogató!

Kedves Gyerekek!

Egy virtuális sétára invitáljuk Önöket, Titeket!

Egy századot röpülünk vissza az időben, az Espersit-ház egykori lakói, vendégeiről mesélünk ezzel a különös utazással. 360 fokos kamerával készítünk gömbpanoráma fényképeket, amelyekből virtuális túrát illesztünk össze, melyen az 1979-ben megnyitott egykori József Attila makói éveit nézheti meg a látogató.

Az Espersit-ház a makói József Attila Múzeum irodalmi kiállítóhelye, amely 1979. január 19-én nyitotta meg kapuit a látogatók előtt. Nevét Espersit János ügyvédről, politikusról, az irodalmi élet mecénásáról kapta, aki ezt a házat bérelte 17 éven át 1912-1929 között. Az épületben működő kiállítótermek korabeli kéziratokkal, könyvekkel, fényképekkel, festményekkel és berendezési tárgyakkal fogadja a látogatókat. Bemutatja Espersit János baráti körét, Juhász Gyula és Móra Ferenc makói kötődését. A múzeumban megismerhető József Attila költői pályájának kezdete is. Az Espersit-ház udvarán áll Varga Imre alkotása, a kalapos József Attila-szobor. A nagykapu melletti falon helyezték el Lapis András *Dunánál* című domborművet.

A makói Espersit-ház a huszadik század első harmadának irodalomtörténetét, makói szellemi életét eleveníti fel.

Induljon a kaland!!

A játék elején ez a szöveg jelenjen meg:

LEGYÉL TE IS MECÉNÁS! - társasjáték

Ez a társasjáték a Makóra érkező fiatal József Attiláról szól, aki verseket fabrikál, és szeretné, hogy ezek a költemények nyomtatásban megjelenjenek. Ehhez segítségre van szüksége. Gimnáziumi tanárai közreműködésével megismerkedik több helyi ügyvéddel, orvossal, költővel, akik szárnyaik alá veszik az árva fiút, támogatják, azaz mecénásai lesznek.

Ezt a játékot Neked ajánljuk, ha szereted a költészetet, a képregény műfaját, a kvízeket, és élvezed a játékos kihívásokat.

A játék menete:

1. Nyomd meg a térképen az START feliratot! Ezzel indul a játék.
2. A képernyőn a soron következő tenyér megérintésekor előtűnik egy-egy rajz, hozzá néhány mondatos leírás és egy kérdés. Ha a feltett kérdésre helyes választ adsz, akkor tovább léphetsz a következő állomásra. Ha nem jó választ adtál, akkor addig próbálkozhatsz a helyes válasz keresésével, amíg egy csengőszót nem hallasz! A csengő hangja után tovább léphetsz a következő helyszínre.
3. Ha ügyes vagy és eljutsz a CÉLIG, segíthetsz Attilának hazahozni a Szépség koldusa című verseskötetét a szegedi nyomdából.

Játssz velünk!

Induljunk együtt Attilával!

A játék végén a következő szöveg jelenik meg:

GARTULÁLUNK, MÁTÓL TE IS MECÉNÁS VAGY!

Taps - hangeffektus!

Szépség koldusa térkép 11 állomásához szöveges anyag:

I. **1920.** október 1-én, betegen Makóra érkezik az internátusba.

Milyen betegség gyötörte a fiatal fiút?

a. gyomorrontás

b. tüdőcsúcshurut

c. kanyaró

II. Megkezdi tanulmányait a Magyar Királyi Állami Főgimnáziumban, és sikeres különbözeti vizsgát tesz.

Milyen tantárgyakból kellett különbözeti vizsgát tennie?

a. latin

b. történelem

III. algebra**1921.**

Ősszel ismerkedik meg a fiatal költő Espersit Jánossal és baráti társaságával: Kesztner Zoltánnal, Dr. Könyves-Kolonics Józseffel, Dr. Diósszilágyi Sámuellel, Dr. Freid Árminnal.

Atyai jóbarátokra lel a makói férfiakban.

Mi volt a foglalkozása Espersit Jánosnak?

a. mérnök

b. orvos

c. ügyvéd

IV. 1922.

Húsvétkor a Mester, Juhász Gyula és a Tanítvány, Attila megismerkednek. Mire a nyár eljött, már levelezésben álltak egymással.

Kinek a lakásán találkoznak?

a. Kesztner Zoltán

b. dr.Könyves-Kolonics József

c. Espersit János

V. Bekapcsolódik a gimnázium önképzőkörébe. Verseket ír és szaval.

Év végén kitűnő eredménnyel végez.

Kiről volt elnevezve az önképzőkör?

a. Kossuth Lajosról

b. Eötvös Józsefről

c. Ady Endréről

VI. VI. osztály elvégzése után otthagyta a gimnáziumot meg az internátust, egy öngyilkossági próbálkozása miatt kicsapják az internátusból.

Mi miatt akart végett vetni az életének Attila?

a. Minden tantárgyból megbukott.

b. Szerelmi bánat miatt.

c. Kicsúfolták a társai.

VII. Kiszomboron tölti a nyarat, házi tanítóskodik és kukoricacsősz Kiss Andrásénál, a Zöldfa utcába.

Mi a dolga egy kukoricacsősznek?

a. A kukoricaföldön kapálnia kellett.

b. A madarakat kellett elijeszteni a kukoricaföld közeléből.

c. Kukoricát kellett morzsolnia.

VIII. Ezen a nyáron többször begyalogol Szegedre Juhász Gyulához, hogy a Szépség koldusa kötetről egyeztessenek. Ezen a nyáron egy teljes füzetet ír tele versekkel.

Melyik vers nem szerepelt a Kiszombori füzetben?

a. Csend

b. Kukoricaföldön

c. Elköszönő szelíd szavak

IX. Koroknay – nyomdáját megnyerik a kötet kinyomtatására.

Milyen szegedi épület helyén állt az egykori Koroknay-nyomda?

a. Móra Ferenc Múzeum

b. Somogyi Könyvtár

c. Szegedi Dóm

d.

X. Juhász Gyula elvállalja és megírja a kötet előszavát. „Emberek, magyarok, íme a költő…!”

Mit jelent az előszó?

a. A mű végén egy összefoglaló szöveg.

b. A mű elején egy bevezető szöveg.

c. Részletes elemzése a kötetnek.

XI. December 17-én elkészül a *Szépség koldusa* című kötetet, melyet vonattal hoz haza Makóra. Támogatóinak és barátainak dedikálva átad.

Hány verset tartalmaz a Szépség koldusa?

a. 45

b. 35

c. 55

A gimnáziumi részben egy hangharangot függesztettünk fel, amelyet egy kis szerkezeten lévő gombok segítségével lehet bekapcsolni, és az alábbi négy szituációt hallgathatják meg a látogatók.

Szituációk

1 A Távol zongora mellett…

Narrátor:

Hamar elterjedt a hír a gimnáziumban is, hogy József Attila verseket ír. Petrásovits azonnal a katedrán termett.

Petrásovits: Az osztálynak költője van! A költő pedig nem más, mit József Attila!!

az osztályból többen: - álljon elő a költő! Halljuk, halljuk! Most azonnal!

Petrásovits: Nemzetünk nagy fia, a koszorús költő mutassa be versét!

osztály: De mi is a vers?

Petrásovits: Távol a zongora mellett!

Narrátor: Attilát küldöttség vezette a katedrához. Attila kihúzta magát, és önként ment, és a pulpitusra felállva elszavalta a versét:

J.A. Távol zongora mellett…

osztály: taps!

2. szituáció

Stérber

osztálytárs: - Te, Attila, ne csináld ezeket a jelentkezéseket, mert ez nálunk nem szokás. Látod, kiváltod ezzel az osztálytrársak ellenszenvét.

J.A.:- Meg kell értenetek, hogy nekem minden eszközt meg kell ragadnia jeles bizonyítvány megszerzéséhez. Gyámom csak úgy áll anyagilag mögöttem.

Narrátor: A stréberség, az egyéni előmenetel érdekében a társak rovására mutatott igyekezet mindenesetre ráégett a fiatal fiúra.

József Attila: Strébernek neveznek! Most előáll az a helyzet, hogy nemcsak hogy nem kedvel minden társamaz osztályban, hanem sok egyenesen gyűlöl, illetőleg irigyel… És most? Stréber vagyok, mindenki annak hív!

3.szituáció:

Narrátor:

A hetedik osztályban a magyart és a németet Tettamanti Béla vette át. Tanítványa, H. Kovács Mihály szerint: „nagy átadó erő lobogott benne", „szellemes, újszerű volt a módszere." Ilyeneket mondott:

Tettamanti: - „Nahát, hogy ilyen nyavalyás legyen valaki! Ezt se figyeltétek meg?! Kelet: Osten, mert ott osztja a nap a sugarait; Westen: nyugat, mert ott veszti. Hogy ezt nem lehet megjegyezni?! Te, nyavalyás! Süden: dél, mert ott szinte züllik az ember a nagy melegtől; az észak: Norden, már a név is olyan mogorva! – Ejnye, de nyavalyások vagytok! Hát, hogy nem lehet azt megjegyezni: a német ember maga előtt tolja a birtokát, a magyar húzza! Hát ilyen a magyar arra se ügyel, amije van!

4. szituáció:

Kási Jenő a fizikát tanította, így emlékezik rá egyik tanítványa:

-„Katonaviselt ember volt, úgy tudtuk, tüzérfőhadnagyságig vitte fel a világháború idején. Tagadhatatlanul kemény legény volt, inkább alacsony termetű, mokány, kis fürge, gyorsmozgású /…/ Mindig elegáns volt és friss, még akkor is, ha kicsit spiccesen állított be az órára /…/ Modora megnyerte tetszésünket, még az elégtelenek dacára is. Katonaélete, a négy világháborús év nem múlt el nyomtalanul nála; olykor kiszaladt száján egy-egy zaftosabb mondás."

Nóta is kerekedett róla:

/ A makói gimnázium tetejébe / Kási Jenő ült fel feketébe / Látod, babám, sej-haj, az is engem gyászol, / El akar az vágatni a fizikából. /

A forgatókönyvet írta és a kiállítást rendezte:

Szikszai Zsuzsanna néprajzkutató, igazgató

Szakmai lektor: prof. dr.Tverdota György- irodalomtörténész

Bogoly József Ágoston – irodalomtörténész

A szakmai tartalomban közreműködtek:

Börcsök Attila, Csányi Tibor, Csengeriné Szabó Éva, Forgó Géza, Gilinger Katalin, Győrfi József, Joó Zoltánné, Kovács Zoltán, Barna Ibolya, Marosvári Krisztina,

Látványterv:

B. Szűcs Mária,

Makói Mozaik

Grafika: Köles László

Fotók:

Halász Tamás- Makó

József Attila Múzeum – Makó,

Kesztner Zoltán fotógyűjteménye- Budapest

Móra Ferenc Múzeum Szeged,

PIM - Budapest

Tornyai János Múzeum

Informatikai munkálatok: Inno Teq Kft.- Pécs

Rajzok: Lakatos István- képregényíró- Kiskunhalas

Kivitelezők: Amandius Kf.-Makó

B. Szűcs Antal és Juhászné B.Szűcs Mária

Kis András e.v.

József Attila Múzeum munkatársai

A kiállítás létrejöttét támogatta:

Magyar Géniusz Program- NKA**,**

Makó Város Önkormányzata,

Együttműködő partnereink:

Makó VárosJózsef Attila Gimnázium- Makó

Makói Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola- Makó

Közreműködtek:

Török Maja Tifani 6.o

Varga Amanda 7.z.

Galgóczi Erik László 8.b.

Pintér László 9.c.

Hadár Viktória Rebeka 8.z.

Badó András

Waszlavszki Gyöngyi

Ferencz László

Pallagi Beáta

Kiss Józsefné

A kiállítást 2023. március 31-én nyitottuk meg ünnepélyes keretek között. A megnyitó ünnepségen a következők mondtak köszöntőt: **Dr. Szende László**, a Kulturális és Innovációs Minisztérium Kultúráért Felelős Államtitkárság Múzeumi Főosztályának vezetője, **Demeter Szilárd** a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója, a Géniusz program életre hívója, **Dr. Horváth László,** a Szolnoki Damjanich János Múzeum igazgatója, történészt, a Magyar Vidéki Múzeumok Szövetségének elnökségi tagja, Professzor **Dr. Tverdota György** irodalomtörténészt, egyetemi tanár, a József Attila Irodalmi Társaság elnöke.

Az új kiállítás hatásai:

Célunk az volt, hogy ne legyen olyan makói fiatal, aki nem találkozik a József Attila fiatalkori makói éveinek történéseivel, tudják és legyenek büszkék, hogy városunkban vált költővé József Attila. Második célja volt, hogy a növekvő nevelési-oktatási igényeket kielégítve minden korosztályt megszólítson, ennek érdekében új tematikákat kínáljon, kiemelt figyelemmel az általános- és középiskolások életkori és ismeretszerzési sajátosságaira annak érdekében, hogy az összes korosztály

a jelenleginél nagyobb mértékben ismerje meg nemzetünk egyik legnagyobb költőjének városunkhoz kötődő életeseményeit, korai költészetét.

A kiállítás eredményei közé tartozik az is, hogy erősödött a fiatalok körében a művészetek, az irodalom a képzőművészet, a helytörténet iránti érdeklődés és tárgyi tudás, ezzel igyekeztünk elősegíti a helyi és a nemzeti értékek megbecsülését, fejleszti az egymás iránti tolerancia kialakításának, a párbeszédnek, a másság elfogadásának képességét. A programokon való részvétellel a gyerekek nemcsak új ismeretekkel gazdagodhattak, hanem a múzeum és könyvtár inspiráló közegében mozogva közelebb kerülhettek a közgyűjtemények világához. Ennek hosszú távú eredményeképpen a különböző korosztályokból múzeumbarátokká válnak.

III. Gyűjteményezési és állományvédelmi munkálatok:

Gyűjtemény gyarapodása

Az 1950-ben alapított intézményünk gyűjteményei közül a néprajzi, a történeti és a képzőművészeti élő (gyarapítható), az irodalomtörténetet – megfelelő végzettségű szakmuzeológus hiányában – a fenntartó önkormányzat 2013-ban lezáratta. 2015-ben a képzőművészeti gyűjtemény megnyitását kezdeményeztük az EMMI-nél. Az engedélyt 2015. december 23-án kaptuk kézhez, így több mint száz alkotást már beleltározhattunk, amelyek Makó Város Önkormányzatától kerültek át a múzeumba. 2016 augusztusában Makó Város Képviselőtestülete úgy döntött, hogy a makói születésű Szekeres István grafikusművész életművét, még az alkotó életében megvásárolja és azt a József Attila Múzeumban helyezi el. Így a képzőművészeti gyűjteményünk majd 500 képzőművészeti alkotással gyarapodott. Makó Város Önkormányzata 2017-ben az addig városi kezelésben lévő művésztelepi gyűjteményt átadta az intézményünknek feldolgozásra és gondozásra. Így tetemesen nőtt ismételten a képzőművészeti gyűjteményünk.

A néprajzi gyűjteményünket folyamatos növekedés jellemzi, ismét felfedezték városunk lakosai, hogy a hagyatékból, örökségből náluk lévő „régiségek” értékek, és azok a legjobb helyen egy közgyűjteményben vannak. Megnőtt az ajándékozási kedve a makói lakosoknak.

Gyűjtemény	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Néprajz	17714	17892	17934	18036	28738
Történet	14600	14710	17996	18245	18873
Képzőművészet	6152	6152	6152	6152	6152

Irodalomtörténet	2228	2228	2228	2228	2228
Börcsök Attila Néprajzi Különgyűjtemény	9032	10102	10122	10352	10514
Segédgyűjtemények					
Könyvtár	15340	15401	15485	15558	15664
Adattár	3368	3414	3444	3564	3684
Fotótár	11077	11140	11165	11200	11200
Egyéb	14600	14800	14820	15000	15000
Összesen:	**94111**	**95839**	**99346**	**100 335**	**112 053**

A jelenleg több mint 30 ezer darabos néprajzi gyűjtemény, amely a múzeum saját gyűjteményéből és a 2014-ben Börcsök Attila a városunknak ajándékozott magánygyűjteményéből áll, a Csongrád megyében található muzeális intézményeket összehasonlítva egyedülálló és kiemelkedően nagy darabszámmal rendelkezik. Néprajzi gyűjteményünk jellemzői: Makón és gyűjtőkörzetében 1950 óta gyarapodó festett bútorok (menyasszonyi ládák - 75 db), gondolkodószékek, padok és tékák, 1300 db népi kerámia együttes. Textilgyűjtemény (viseletek, szőttesek és hímzések). Parasztpolgári üveg-, keménycserép-, fajansz-, porcelán gyűjtemény. Vas és zománcos edények. Táplálkozás gyűjtemény: a sütés, főzés, tárolás edényei, eszközei. Szakrális anyag és játékgyűjtemény. Háziipar (kender feldolgozás, fonás-szövés tárgyi anyaga). Emberi életfordulókhoz és kalendáris ünnepkörhöz kötődő tárgyi anyag gyűjteménye. Diós hagyaték, melyet dr. Tóth Ferenc gyűjtött (egy hagymakertész teljes tárgyi hagyatéka). A gyűjtemény gondozását Szikszai Zsuzsanna néprajzkutató és Börcsök Attila gyűjteménykezelő végzi.

A történeti gyűjteményünk rendezése 2015-ben kezdődött meg, mely feladatot Forgó Géza történész végzi. A több éves munka után már egy rendezettebb és téma szerinti osztályozásra került sor. Az Istók Margit hagyatékot 2018 óta gondozzuk, konzerváljuk, tisztítjuk és adatoljuk. Ezen anyagot különgyűjteményként kezeljük, melynek a hagyaték jellegéből adódóan egy része néprajzi, egy része történeti és képzőművészeti, helytörténeti vonatkozású.

Több száz új dokumentummal, használati eszközzel, műtárggyal gazdagodtunk 2023-ban is, az egyik legjelentősebb szerzeményeink **a Dr. Diósszilágyi Sámuel családi hagyatéka, melyben bútorok,**

festmények, fotók, levelek találhatóak. Az egykori kórház igazgató, irodalmár, művészpártoló hagyatékának megvásárlása NKA támogatással.

A másik különleges szerzeményünk az Istók –család hagyatéka, amely már évek óta folyamatosan került be a gyűjteménybe. 2023-ban kezdtük el az anyag feldolgozását. A múzeum **7 raktár** helységgel rendelkezik, amelyek közül **3** a **főépületben található**. A múzeumtól távolabb helyezkedik el a **Tamás Malom raktár** épületünk, amely immáron a **Járásszékhely pályázatnak segítségével nyílászáró cserére** került sor. A másik a felújított **régi apátfalvi ház**, amely a múzeum udvarán áll. Az új raktári épületünk a**z Aradi utca 135.** szám alatt lévő épületben lett kialakítva. Pályázati támogatásból ebben az évben felépítjük a műtárgybarát polcrendszert is. A **Szent János 19/a** épület emeletén található a művésztelepi képzőművészeti anyag.

A beleltározott tárgyak tisztítása, gyűjteménybe helyezése folyamatos. A teljes raktári rend kialakításán még dolgozunk. A képzőművészeti gyűjtemény számának megnövekedése miatt új polcokat építettünk a képzőművészeti raktárban és a művésztelepi raktárunkban is / Szent János tér 19/a./ Folyamatos a néprajzi, történeti gyűjteményben a savmentes papírok elhelyezése, cseréje. A néprajzi raktárunkban a festett bútorok védelme érdekében agro fátyol fóliát vásároltunk, mellyel megakadályozzuk a por réteg kialakulását ezeken az értékes műtárgyakon.

2023-ben tisztított műtárgyak száma: BAKGY: 104 db, Képzőművészeti gyűjtemény: tisztított: 49 db. Történeti gy.: 299 db. Sportgyűjtemény: 219 db. Összesen: 518 db. Konzervált műtárgyak száma:13 db.

2022-ben nyertünk a Petőfi programon a **Csikós Miklós Kossuth Lajos festményére**. Ezt a munkát Juhász István restauártor végezte el.

IV. Statisztikai adatok

Kiállítások JAM:

Időpont	Rendezvény	Látogatók száma (fő)
2023. március 31-től 12.20-ig és 2024-re is átvitt	„Magyarok, íme a költő…” József Attila makói diákévei” c. kiállítás	**321+315+9061+297+49 10.043 fő**
június 06-06.19-ig	Geofolk kiállítás – szabadtéri kiállítás a múzeum előtti téren	812
június 24-december 19-ig - folyamatosan	„Mesterségem címere „ Ádók Zsanett kiállítása	120+812

november 30-tól december 19-folyamatosan látható	Visszatért Makóra a Kossuth festmény	182
Összesen:		**11.969 fő**

Kiállítások külső helyszínen:

Időpont	**Rendezvény**	**Látogatók száma (fő)**
január 02-december10-ig	Géniusz-vándorkiállítás Kecskeméti Katona József Múzeum Erkel F. Múzeum – Gyula Déry Múzeum – Debrecen Dobó István Múzeum – Eger Savaria Múzeum – Szombathely Rómer Flóris Múzeum – Győr Wosinszky Mór Múzeum – Szekszárd	~ 1.000
Január 20-március 31-ig	Magyar Kultúra Napja „A szív kulcsai” c. kiállítás	587
április 11.	„Vasútállomás” – JA - kiállítás	31
április 20-május 10-ig	Sárközi gyöngygallérok c. kiállítás	223
április 28-május 08-ig	Petőfi Sándor születésének 200. évfordulójára tablókiállítás	568
május 12.	Csanádpalotai Egyháztörténeti kiállítás	68
május 19.	Csp-i Dér Istvánra emlékezünk - kiállítás	38
május 26.	Varga Zoltán Zsolt szoborkiállítása – „Az én tizenkettőm”	165
Szeptember 08-folyamatosan	„Hajrá, Makó!” sporttörténeti kiállítás	30+185
december 8.	Földeáki Tájház (kiállítás) átadása a községnek	8
Összesen:	**2.903 fő**	

Emléktáblák: (állítása)

Időpont	**Rendezvény**	**Látogatók száma (fő)**
2024. augusztus 25.	Bogárzói Búcsún a tanyasi tanítók emléktábálája	**400-**

Megemlékezések, emléktáblák koszorúzása:

Időpont	Rendezvény	Látogatók száma (fő)
Január 4.	Dr. Tóth Ferenc – emléktábla koszorúzás, megemlékezés	35
Január 28.	Páger Antal 123. évf. (házánál koszorúzás)	5
február 03.	Galamb József évford.- koszorúzás	10
február 11.	Eperjessy emlékt. koszorúzás	25
Március 25.	Bartók Béla évfordulója	54
Március 26.	Istók Margit évfordulója	3+17
április 10.	Pulitzer évforduló	42
Április 11.	Költészet Napi megemlékezés – koszorúzás	35 +30
április 15.	József Attila -koszorúzás – Esph., JAG., Eml.fal, Villanyt., Kiszombor	40
május 11.	Eperjessy emléktábla koszorúzás	35
Összesen:		**331 fő**

Könyvbemutatók:

Időpont	Rendezvény	Látogatók száma (fő)
április 02.	József Attila kiállítás – leporelló bemutató -	40
április 03.	„Otthontalanok” film	18
június 15.	Múzeumi Évkönyv V. bemutató	31
Szeptember 05.	József Attila kiállításvezető bemutatója	65
október 28.	„A keresztfához megyek” könyvbemutató	209
november 24.	„A keresztfához megyek” könyvbemutató	28
Összesen:		**391 fő**

Konferenciák, előadások, találkozók:

Időpont	Rendezvény	Látogatók száma (fő)
március 23.	Görgei élete – rendhagyó történelem óra	18
május 11.	Eperjessy konferencia	58
szeptember 7.	VIII. Néprajzkutatók Makói Találkozója	40
október 05.	„Emberek, magyarok, íme a költő…” rendhagyó irodalomóra – József Attila kiállításvezető bemutató	80
október 05.	Rendhagyó történelem óra – az aradi vértanúk emlékezetére	33
október 27.	Tájházak Regionális Találkozója	30
Összesen:		**259**

Táborok:

Időpont	Rendezvény	Látogatók száma (fő)
június 26-június 30-ig	Agyag-nemez tábor	80
július 03- július 07-ig	Régész tábor	105
július 17- július 21-ig	Fiú tábor	85
július 24-július 28-ig	Horgolós tábor	110
július 24- július 28-ig	„Üveghegyen túl” gyerektábor	130
július 31-augusztus 04-ig	Agyagozós tábor	110
augusztus 07-augusztus 11-ig	Angol tábor	115
augusztus07-augusztus 11-ig	Sakk tábor	70
Összesen:		**805 fő**

Művészeti és Honismereti Körök, Klubok, egyesületek

Időpont	Rendezvény	Látogatók száma (fő)

április 05.	Húsvét – Mozgáskorl. Egyesülete	20
április 28.	Marosvidék bemutató	30
május 08.	Ny-klub	20
szeptember 01.	Marosvidék találkozó	43
Szeptember 19.	Munkácsy Kör	5
Szeptember 28.	Honismereti Kör	21
november 23.	Magyar Tört. Múz. Baráti Kör	15
december 15.	Marosvidék találkozó	39
Összesen		193

Vetélkedők:

Időpont	**Rendezvény**	**Látogatószám**
április 20.	„Petőfi 200” Petőfi születésének 200. évfordulójára - szavalóverseny	126
április 27.	„Petőfi 200” Petőfi születésének 200. évfordulójára - szavalóverseny	120
Szeptember 09.	Csapatépítő foglalkozások iskolásoknak	68
november 11.	Márton-napi vetélkedő	42
Összesen:		**356 fő**

Egyéb programok:

Időpont	Rendezvény	Látogatószám
február 04.	Télűzés a mohácsi busókkal - Farsang	350
március 10.	Beporzók Napja (Kir.h. óvoda, Erdélyi p. óvoda, Szikszai Ref. Isk., Kálvin téri Óvoda, Hold u-i Óvoda)	96
április 06.	Húsvétoló	325
április 15.	József Attila Emléktúra (Makó-Kiszombor-Makó)	35 fő
március 18.	Rovarhotel	174
április 21.	József A. makói évei – Glóriuszos csop.	20
április 21.	Szirbik Est (Belvedere-est)	28
április 22.	Tájházak Napja	68

április 24.	Polgárok Kiszomborért Egyesület ülése	8
április 27.	Glóriusz csapatépítő	15
május 8.	Návay-Nap	90
május 12.	Közösségek hete	35+8
május 18.	Múzeumi Világnap - falfestés	35
május 22.	Országos Nemzetközi lámpástalálkozó	185
május 30.	Értéktári megbeszélés	15
június 06.	NTAK tájékoztató	115
július 07.	Lampionos zenés est vonósokkal a skanzenben	205
július 23.	Dr. Eperjessy Kálmán leszármazottjai-kapcsolatépítés	4
június 24.	Múzeumok Éjszakája	1115
augusztus 19.	Dr. Diósszilágyi Sámuel unokája, déd- és ükunokája – kapcsolatépítő látogatás	5
szeptember 03.	Bogárzói templombúcsú	41
Szeptember 05.	József A. makói évei és Skanzen látogatás (Gábor Dénes Isk.)	20
Szeptember 06.	József Attila makói évei és Skanzen látogatás (Glóriusz vendégei)	50
Szeptember 07.	Néprajzkutatók VIII. makói találkozója	45
szeptember 16-17-18.	Magyar Kulturális Örökség Napja	115
szeptember 20.	Földeáki Tájház	11
október 02-03.	Petőfi-busz	582
október 06.	Csongrád-Csanád Vármegyei Honismereti Egyesület „Emlékezzünk a hősökre”	60
október 18.	Festészet Napja	25
október 27.	Tájházak Szövetsége Dél-Mo-i Regionális Találkozó	70
október 31.	Őszi szüneti családi napok	50
november 02.	Őszi szüneti családi napok	40
november 11.	„Márton-nap” családi délelőtt a múzeumban	160

november 17-18.	MMA Szegedi Munkacsoport kihelyezett ülése	43
december 09.	Luca-napi hagyományok-családi délelőtt	300
december 18.	Karácsonyi évadzáró	14+12
Összesen:		**4.569 fő**

Múzeumpedagógiai foglalkozások:

Időpont	**Rendezvény**	**Látogatók száma (fő)**
január 23.	Disznóvágás-gyerekfoglalkozás	20
január 27.	Disznóvágás-gyerekfoglalkozás	20
március 10.	Beporzók Napja (Kir.h. óvoda, Erdélyi p. óvoda, Szikszai Ref. Isk., Kálvin téri Óvoda, Hold u-i Óvoda)	96
március 14.	„Föl, föl vitézek…" – játszóház (48-as gyermekfoglalkozások (Almási Isk.4.a., Almási Is. 5.a., Kálvin Óvoda, Hold u-i Óvoda, Szikszai Ref. Isk. 2.o.)	80
április 03.	Húsvét – gyerekfogl. Kálvin Óvoda	24
április 04.	Húsvét – gyerekfogl. Erdélyi p. Óvoda	22
április 05.	Húsvét – gyerekfogl. Erdélyi p. Óvoda	25
április 05.	Mozgáskorlátozottak Egyesülete-Húsvét	20
április 12.	József A. makói évei – múzped.- Návay Isk.	110
április 21.	Glorius csoport	20
április 27.	Glorius csoport	15
május 08.	MÁI Bartók – József Attila makói évei	20
május 18.	Szikszai Isk. 5.6.o. Múzeumi Világnap	35

június 07.	Skanzen/agyag-gyerekfogl. (Pápay 1-2.o.)	25
június 08.	József A. makói évei gyerekfogl. (Almási8a)	14
június 13.	Régészet (Szignum4.a)	23
június 13.	Agyagozás (Szignum 3.a)	22
június 14.	Skanzen és agyagozás gyerekf. (Almási Isk. 3.o.)	27
június 15.	Hétköznapok a parasztházban – gyerekfogl. (Szignum4.a)	23
június 15.	Kick boksz táborosok – gyerekfogl. - Skanzen és az agyag	18
július 12.	Skanzen és az agyag gyerekfogl. (Kunszentmárton)	50
szeptember 05.	Gábor D. Iskola-skanzen	20
szeptember 06.	Glorius csoport-skanzen	50
Szeptember 28.	„Lipem, lopom a szőlőt” gyerekfogl. Erdélyi p. Óvoda	23
október 04.	„Lipem, lopom a szőlőt”	20
október 10.	„Kukorica derce” gyerekf. (Pápai Isk. 2.o.)	13
október 12.	„Kukorica derce” gyerekf. (Pápay Óvoda)	7
október 13.	„Kukorica derce” gyerekf. (Szikszai Ref. Iskol. 4.a-b)	40
október 16.	„Kukorica derce” gyerekf. Pápay Isk. 2.o.)	14
október 17.	„Lipem, lopom a szőlőt” gyerekfogl. (Pápay Isk. 2.o.)	12
október 18.	Festészet Napja-JAG	25
október 19.	„Lipem, lopom a szőlőt” gyerekfogl. (Pápay Óvoda)	7
október 20.	„Kukorica derce” gyerekfogl. (Pápay Isk. 1.o.)	10
október 24.	„Lipem, lopom a szőlőt” gyerekfogl. (Pápay Isk.)	14
október 26.	„Lipem, lopom a szőlőt” gyerekfogl. (Bárka Óvoda – kiszállással)	60

november 09.	„Márton-nap” gyerekfogl. (Pápay Óvoda	7
november 20.	Hétköznapok a parasztházban gyerekfoglalk. (JAG 5.o.)	30
november 23.	„Márton-nap” gyerekfoglalk. Erdélyi p. Óvoda	20
november 29.	József Attila makói évei (Návay Isk. 12.o.)	20
december 07.	Pápay Óvoda-Luca nap	9
december 08.	Makói Óvoda Kálvin T.-karácsonyi asztal	25
december 11.	Erdélyi p. Óvoda-Luca-nap	25
december 13.	Almási iskola2.a-Luca-nap	10
december 14.	Pápay óvoda-karácsonyi asztal	9
december 14.	Kálvin téri Ref. Isk.2.c-Karácsonyi asztal	22
december 15.	Kálvin téri Óvoda, Bodza cs. -Karácsonyi asztal	22
Összesen:		**1.223 fő**

2023-ban készpénzes befizetésre került alaptevékenység bevétele és befizetése az önkormányzat felé: 1.865.490,- Ft.-

Összesített adatok:
Teljes árú jegy: 274 fő
Kedvezményes jegy: 1.400 fő
Ingyenes: 8.469 fő

10.143 fő látogató
+ 29 db sima, ingyenes csoportból látogató (603 fő)
+ 54 db múzeumpedagógia csoportból (1.223 fő)

= 11.969 fő látogató összesen

Ebből összesen diák látogató = 3.001 fő
Ebből múzeumpedagógia csoport = 1.223 fő

egyéb egyéni gyerek, diák látogató = 1.793 fő

Események, rendezvények, megnyitók, konferenciák, megemlékezések, koszorúzások, könyvbemutatók, táborok, művészeti körök, vetélkedők, és egyéb programok látogatószáma összesítve az alábbi bontásban:

Kiállítások külső helyszínen: 2.903 fő
Megemlékezések, emléktáblák koszorúzása: 331 fő
Könyvbemutatók: 391 fő
Konferenciák, előadások, találkozók: 189 fő
Táborok: 805 fő
Művészeti és Honismereti Körök, Klubok, egyesületek: 193 fő
Vetélkedők: 356 fő
Egyéb programok: 4.569 fő

Összesen: 9.737 fő

Mindösszesen: 21.706 fő volt a látogatók száma 2023-ban

V. Tudományos kutatások, publikációk, konferenciák, továbbképzések az intézményünkben:

Csengeriné Szabó Éva, múzeumpedagógus:

1. Vissza a múltba! - Kis archeológus régész táborok a makói múzeumban
   Bálint Alajos Nemzetközi Konferencia 2023.12.11-12. /Szeged/

Kiadványok szerkesztése:

Néprajzkutatók VII. Makói Találkozója (2023) Program- és rezümékötet összeállítása, szerkesztése
„Emberek, magyarok, íme a költő…" – József Attila makói évei Kiállításvezető összeállítása, szerkesztése

Továbbképzés:
Pedagógiai asszisztens (01194002)

Forgó Géza, történész:

Publikációk

A Makó-újvárosi templom építéstörténete. Makó, 2023. Makói kincsestár 8.

A makói sajtó története. In. Makói Honismereti Híradó 2022/1-2. Makó, 2023.

Szerk.: A makói József Attila Múzeum Évkönyve 5. Makó, 2023.

Konferenciák, előadások

1. Január 26-án a Makói Honismereti Körben,
2. Február 10-én a Makói Veteránjármű Egyesületeben,
3. Március 15-én Ferencszálláson a nemzeti ünnep alkalmából,
4. Április 21-én Belvedere folyóirat bemutatón,
5. Április 26-án a Makói Cukorbetegek Klubjában,
6. Július 26-án a Makói Mozgáskorlátozottak Körében,

7. Július 30-án a Makói Veteránjármű Egyesületeben,
8. Október 26-án a Makói történészek emlékezet című konferencián,
9. November 16-án a Királyhegyesi utcai Nyugdíjas Klubban,
10. November 30-án a Magyar Labdarúgás Emléknapján tartottam előadásokat.
11. Március 4-én a Kossuth Rádióban Petőfiről és a makói hagymatermesztésről,

Szikszai Zsuzsanna, néprajzkutató:

Publikáció

1. „Emberek, magyarok, íme a költő …!" József Attila makói évei című kiállítás forgatókönyvének megírása

2. „Emberek, magyarok, íme a költő …!" József Attila makói évei című kiállítás ismertetője (leporello)

3. Emberek, magyarok, íme a költő …!" József Attila makói évei című kiállításvezető füzet elő szavának megírása, és a füzet szerkesztése. Makó, 2023.

4. Otthontalanok - az 1947-ben deportált felvidéki magyarok emlékezete a 21. században című dokumentumfilm, (0396-MMA-22-P) forgatókönyvének megírása, a film szerkesztése, rendezése.

4. Köszöntő In: Szerkesztette: Forgó Géza József Attila Múzeum V. évkönyve Makó 2023.

5. Az én Istók Margitom… Köszöntő beszéd In. Szerkesztette: Forgó Géza Makói Múzeumi Évkönyv V. Makó, 2023.

6. AZ 1948-as makói Mária-napok eseményei a szemtanúk visszaemlékezései tükrében In. Szerkesztette: Forgó Géza Makói Múzeumi Évkönyv V. Makó, 2023.

7. Visszaemlékezések Istók Margit zenetanárnőre In. Szerkesztette: Forgó Géza Makói Múzeumi Évkönyv V. Makó, 2023.

8. „A Keresztfához megyek…" Szakrális kisemlékek Makói nagytájon. Írta és szerkesztette: Szikszai Zsuzsanna Makó, 2023.

9. Csapó Jánosné: Kálvária című kötetének lektorálása

Konferencia, előadás:

1. Emlékezés Dr. Tóth Ferencre – József Attila Múzeum emléktáblánál, Makó, január 4.

2. Dr. Péter László emléktáblájának avatásán, emlékező beszéd. Szőreg, 2023. január 24.
3. Spák Imre, egykori csanádpalotai polgármester búcsúztatója, Csanádpalota, március 24.
4. Egy kiállítás viszontagságai – József Attila kiállítás Makón, MVMSZ Közgyűlésén-Marosvásárhely, 2023. május 6.
5. A Katolikus Legényegylet, KALOT Csanádpalotán 1935 és 1946 között. Kálmány Lajos emlékkonferencia – Csanádpalota, 2023. május 19.
6. Eperjessy Kálmán emlékkonferencia – Makó, 2024. május 10. Eperjessy Kálmán élete és munkássága
7. 250 éves a csanádpalotai Nepomuki Szent János Templom, kiállításmegnyitó beszéd. 2024. május 12.
8. Dér-napok Csanádpalotán – Dér István művészete alkotásai tükrében, Csanádpalota, május 19.
9. Lámpás kiállítás megnyitó, Csanádpalota, május 19.
10. Mesterségem címere, Ádók Zsanett fotókiállításának megnyitója, Makó, 2023. június 24.
11. Egyedülálló deszkaoromzatok Földeákon, Néprajzkutatók VIII. Makói Találkozója. 2023. szeptember 09. József Attila Városi Könyvtár, Makó
12. A Keresztfához megyek…" Szakrális kisemlékek Makói nagytájon című kötete könyvbemut
13. 1848-49-es forradalom és szabadságharc emlékei Makó városában, és a népi tárgykultúrában, a makói József Attila Múzeum gyűjteményében - III. Gonzeczky Konferencia Mezőhegyes, 2023. október 7.
14. Egy tájház születése Földeákon, Fertályház, Tájházak Regionális Találkozója, Makó, 2023. október 27.
15. Egyedülálló deszkaoromzatok Földeákon MUKOCSOM Szeged, 2023. december
16. A Keresztfához megyek…" Szakrális kisemlékek Makói nagytájon című kötet könyvbemutatói Makón, Kiszomboron, Csanádpalotán, Apátfalván.

VI. Pályázatok:

NKA MÚZEUMOK KOLLÉGIUM

A2031/N9764- VI: Múzeumi évkönyv – 1500 000.-

A2031/N9766- Dr. Diósszilágyi Sámuel hagyatékának megvásárlása – 1 500 000.-

A2031/N9767- Makói céhzászló restaurálása -1 500 000.-

NKA ISMERETTERJESZTÉSI ÉS KÖRNYEZETKULTÚRA KOLLÉGIUM A2031/N9769 - Néprajzkutatók IX. Makói Találkozójának megrendezésére – 800 000.-

HUNGARIKUM Bizottság- AGRÁRMINISZTÉRIUM –

Makó város értékeinek bemutatása kisfilmeken és családi programokon keresztül - HUNG 2023 – 3 000 000.-

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTÉRIUM CSALÁDOKÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRA MEGBÍZÁSÁBÓL AZ EMBERI ERŐFORRÁS TÁMOGATÁSKEZELŐ

CSP-CSBM-23-0041 – Családbarát munkahellyé alakításának lépési családi programokon keresztül – 5 000 000.-

VII. Közönségkapcsolat

A múzeum közönségkapcsolatát **e-mailben (600 cím**), **Facebook** oldalunkon (**3900 k**övetőnk), **weboldalon (90 944 érdeklődő**) - amelynek **napi** látogatottsága **3000- 4500** között van -, és az írott és internetes sajtó (Délvilág, Makói Mozaik, makohirado.hu, radio7.hu stb.) adta lehetőségek kihasználásával tartja. Költségvetésünk nem biztosít lehetőséget a hirdetések feladására, ezért azokat támogatók segítségével oldjuk meg. A múzeum **együttműködést kötött** a Glorius Hotel-el, a Bástya és a Szent Gellért Borházzal, Origo Maros Kft. (Hunyadi panzióval), miszerint éves támogatói jegyet vásárolnak a múzeumtól, ennek fejében ezen **szállásadók vendégei ingyen** látogathatják az intézményünket.

A múzeum programjainak döntő többségét a Makói Önkormányzat, az elnyert pályázati támogatásokból szervezi- és valósítja meg. Mindenképp szeretnénk ezt a következő időszakban így folytatni. A múzeum széles baráti körrel rendelkezik, akik az említett segítségen túl ötleteikkel is hozzájárulnak az intézmény működéséhez. Kiemelt támogatónk volt a **Makói Múzeumért és Kultúráért Alapítvány**.

VIII. Kutatószolgálat

A múzeumnak a közösség számára nyilvánosan kell működnie, a kulturális javakhoz széles körű és egyenlő hozzáférést kell biztosítania. Törvényben előírt szolgáltatása a kulturális javakhoz kapcsolódó kutatási tevékenység lehetőségének biztosítása. 2023-ben 4 kutató 13 alkalommal kereste meg a makói intézményt. Segítettük a szakdolgozatok, kutatási témák, előadások stb. megszületését.

IX. Önkéntes szolgálat – iskolai közösségi szolgálat

A múzeumban a teremőri szolgálatot önkéntesek végzik. 2023-ban az önkénteseink száma: 6 fő, megközelítőleg 600 óra önkéntes munkát végeztek az intézményben.
A múzeumnak 35 középiskolával van együttműködési szerződése az iskolai közösségi szolgálat tekintetében. A makói középiskolák mellett szegedi, kecskeméti, békéscsabai, budapesti oktatási intézmények is felvették velünk a kapcsolatot. Az elmúlt esztendőben 42 diák vállalt nálunk rövidebb – hosszabb önkéntes munkát. Összesen: 1100 órát töltöttek nálunk hasznos munkával.

A diákok részt vettek kertrendezésben, a múzeumi családi napok rendezésében, kézműves foglalkozásokon, teremőrzésben, tárlatvezetésben, kiállítás-megnyitókon és közművelődési rendezvényeken. Ez utóbbiak hozzájárulnak az esélyegyenlőség növeléséhez, a szélesebb tudásbázis és műveltség megszerzéséhez.

V Összegzés:

Múzeumunk létérdeke a gyűjtemények tudatos, meghatározott koncepció szerinti gyarapítása és olyan, gyűjteményekre alapozott kiállítások, tudományos kutatások, múzeumpedagógiai programok megvalósítása, amelyek multifunkcionális módon, a különböző társadalmi-kulturális rétegek és korosztályok igényeinek figyelembe vételével képesek közvetíteni a város és környezete kulturális értékeit. Szerénytelenség nélkül elmondhatjuk, hogy intézményünk és a munkatársak ebben az évben is megtettek mindent, hogy ez a cél megvalósuljon.

Makó, 2024. március 9.

Szikszai Zsuzsanna
József Attila Városi Könyvtár és Múzeum igazgatója